

א. ספר החינוך | מצוה צה

מצות בנין בית הבחירה:

לבנות בית לשם ה', כלומר שנהיה מקריבים שם קרבנותינו אליו, ושם תהיה העליה לרגל וקיבוץ כל ישראל בכל שנה, שנאמר [שמות כ"ה, ה'] ועשו לי מקדש. וזאת המצוה כוללת עמה הכלים הצריכים בבית אל העבודה, כגון המנורה והשלחן והמזבח וכל שאר הכלים כולם: משרשי מצוה זו, מה שתראה בסוף דברי. ואכן מיראתי להתקרב אל משכן השם, כי ידעתי כל הקרב הקרב אם לא התקדש למדי לא יראה הבית וחי, גם הכהנים הנגשים אל ה' לעבודה יתקדשו בבואם אל הקודש לפני, והלויים אחי הטהרו, וינף אהרן אותם תנופה טרם יתנו קולם בהיכל השם, אמרתי גם אני אגיד עצתי, ואערוך התנצלותי נגד זקני, וארחץ בנקיון כפי טרם אעלה בית ה':

ב. רבנו בחיי | שמות פרק כה, כג

ועשית שולחן. כבר נתבאר כי הארון צורך גדול היה להיות לוחות העדות מונחים בתוכו, והכפורת גם כן הוא הכיסוי אשר עליו כמו וכפרת אותה שתרגומו ותחפית יתה (בראשית ו, יד), והכרובים שהיו מן הכפורת להורות על מציאות המלאכים, אבל השולחן מה היה משמש ומה צורך היה במשכן ובמקדש לעשות בהם שולחן:

ג. רמב"ן | שמות כה, כד

שזה סוד השולחן, כי ברכת השם מעת היות העולם לא נברא יש מאין, אבל עולם כמנהגו נוהג, דכתיב (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, אבל כאשר יהיה שם שרש דבר תחול עליו הברכה ותוסיף בו, כאשר אמר אלישע הגידי לי מה יש לך בבית (מ"ב ד ב), וחלה הברכה על אסוך שמן ומלאה כל הכלים, ובאליהו כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר (מ"א יז טז). וכן השולחן בלחם הפנים, בו תחול הברכה, וממנו יבא השובע לכל ישראל, ולכך אמרו כל כהן שמגיעו כפול אוכל ושבע (יומא לט):

ד. רבנו בחיי | שמות פרק כה, כה

ועל דרך הפשט הוצרך השולחן בבית ה' בלחם אשר עליו להיות שורש דבר שתחול הברכה בו, והלחם אשר עליו היה נאכל לכהנים משרתי המקדש והיה מספיק לרבים מהם מעט ממנו, וכענין שאמרו חז"ל (יומא לט). כל כהן שהיה מגיעו כפול היה שבע, ועל כן נקרא שולחן שהקב"ה שולח ברכתו בלחם שעליו ומשם הברכה משתלח בכל המזונות ויבוא שובע לכל העולם, והברכה הזו היתה יש מיש כמעשה הנביאים וברכתם שהיתה יש מיש כי אין להם כח לעשות יש מאין, והעד לזה אלישע בענין

אסוך שמן (מלכים ב ד, ב), גם אליהו בענין כד הקמח (מלכים א יז, טז), אבל בריאת יש מאין אין הענין מסור ביד בשר ודם ולא מצאנו זה אחר הבריאה כי אם בבריאת עולם במעשה ה' כי נורא הוא:

ה. רבנו בחיי | ויקרא, פרק כד, ז

והיתה (הלבונה) ללחם לאזכרה. לפי שלחם הפנים לא היה בו חלק לגבוה אך הלבונה שעליו, שבכל מערכה היו מקטירין הלבונה, ולכך אמרה תורה והיתה הלבונה ללחם לאזכרה, כי מתוך שמקטירים הלבונה שעל הלחם הלחם נזכר למעלה והברכה תחול בו ממנו למזונות העולם. ומזה תבין מה היתה סיבת הברכה בלחם הפנים שכל מזונות שבעולם מתברכין בשבילו, והבן זה כי על כן היו שתיים עשרה חלות מסודרות על השולחן, ומשם הברכה באה כנגד שנים עשר מלאכים הסובבים כסא כבודו, ונקראים ארבע מחנות שכינה שמשם העולם מתברך לארבע רוחותיו והם עומדים שלושה לכל רוח כענין ארבעה דגלים של מדבר, וכנגדם בכסא שלמה שנים עשר אריות, והיו בשתיים עשרה חלות אלו עשרים וארבעה עשרונים, והתעורר לזה:

ו. העמק דבר | ויקרא כד, ח

ביום השבת יערכנו ברית עולם. ברית שבת הוא שישראל לא יתעסקו בפרנסה רק יתענגו על ה' מן המוכן. ונגד זה ברית שבת שהקב"ה משפיע בשבת ברכת שבוע הבא. ולזה בא הרמז בלחה"פ שהונח בשבת והיה בו ברכה באכילתו. ומשם חל ברכה לכל יושבי א"י.

ז. זוהר | פרשת תרומה (תרגום)

זכור את יום השבת לקדשו. רבי יצחק פתח ואמר, כתוב ויברך אלהים את יום השביעי, וכתוב במן ששת ימים תלקטוהו וביום השביעי שבת לא יהיה בו, וכיון שלא ירד במדבר בשבת מן איך יכולה הברכה לחול ביום שאין בו מזון. אלא כך שנינו, כל הברכות שלמעלה ושלמטה מיום השבת הן מושפעות. ושנינו, מדוע לא ירד המן ביום השביעי, משום שהשבת הוא יום שממנו מתברכים כל ששת הימים העליונים, וכל אחד ואחד מהעליונים משפיע מזון למטה, כל אחד ביומו, וכל זה מאותה הברכה שהעליונים מתברכים ביום השבת.

משום כך, כל איש מישראל שהוא בדרגה של אמונה בה', צריך לסדר שולחן ולהכין סעודה בשבת, כדי שיתברך שולחנו בכל אלו ששת הימים, שהרי בזמן הסעודה הזאת מזדמנת הברכה שבה מתברכים כל ששת ימי השבוע, והברכה אינה שורה ומצויה על דבר ריק, לכן צריך לערוך את השולחן בשבת בלחם ובמיני מאכלים נוספים.

מצות סדור לחם הפנים ולבונה:

משרשי המצוה, שציונו האל ברוך הוא מצוה תמידית בלחם לפי שבו יחיה האדם, ועל כן צריך אליו להיות הברכה מצויה בו תמיד, ומתוך עסקנו בו לקיים עליו מצות השם יתברך יהיה הרצון והברכה חלים עלינו ויתברך במעינו, כי בכל שעושה בו האדם רצון השם יתברך בו הוא מתברך, ולפי כל ענין וענין שישים מגמת פניו ומחשבותיו ועסקיו בדבר מצוה לפיהן מעין הברכה נובע עליו. וכן מצאתי להרמב"ן ז"ל, וכעין מה שאמרו זכרונם לברכה [ראש השנה דף ט"ז ע"א] הביאו לפני עומר בפסח כדי שיתברכו לכם תבואה שבשדות, נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, תקעו לפני שופר של איל כדי לזכור עקדת יצחק. ועל הלחם הזה בעצמו אמרו [יומא דף ל"ט ע"א] כי מפני שהוא תשמיש המצוה ובו נעשה רצון האל, היתה הברכה דבקה בו ביותר, וכל אחד מן הכהנים שהגיע לו ממנו כפול היה שבע:

ואלה הדברים, כגון שלחן ומנורה ולחם הפנים והקרבנות, ככולן נצטוינו מצד המקבלים, וכענין שכתבתי, אין ספק ופקפוק לכל מבין עם תלמיד, שאין חסר תבונות בעולם יחשוב שבסדור לחם בבית על שלחן, שנניחנו שלם ונקחנו שלם ומבורך, תקובל שום הנאה למעלה חלילה, לא במראה ולא בריח ולא בשום צד, רק שציונו בכך לחפצו ברוך הוא שנתברך ממנו מרוב מדת טובו. גם הלבונה הבאה עם הלחם שנכתב בה [ויקרא כ"ד, ז'] אשה לה, ואמרו המפרשים שאין מן הלחם לגבוה כלום אלא הלבונה שנקטרת בכל שבת כשמסלקין הלחם, אין כונתם חלילה להיות חילוק כלל בין הלבונה והלחם למעלה, וקיום מצות האל בלחם ובלבונה אחד הוא, כי כמו שצוה האל ברוך הוא להסדיר הלחם לפניו ונעשה רצונו וסדרוהו, כן נעשה רצונו בלבונה שצוה להקטיר והקטירה, קצב אחד לכל. אבל כל אלה הענינים יכתבו על צד העוסקים, כי הלחם שנאכל לכהנים אין לכתוב עליו שכולו להשם כי הם יאכלוהו, נמצא שאין כולו להשם כי אחרים יחלקו בו, אבל בכל מה שלא יהנה בו האדם כלל אלא שעושה ממנו מצות בוראו וכלה לגמרי במצוה, בזה נוכל לומר עליו כי כולו לה, כלומר שנכנס כולו במצותו, לא אכל ממנו אדם ולא נהנה בו הנאה גופנית כלל. ועל שהריח איננו מן ההנאות של גוף רק מהנאת הנפש, כי הגוף לא יקבל רק הנאת המישוש, יכנו לעולם ענין הריח אל השם ברוך הוא, אף על פי שהוא ברוך הוא וברוך שמו איננו לרוב מעלתו וגדלו בגדר ענינים אלה כלל לפי שאינו גוף ולא כח בגוף, ידוע הוא אצל כל מבין, וכבר פירשו זכרונם לברכה ככל מקום שנאמר ריח ניחוח לה, שאמרת ונעשה רצוני, וכן וירח ה' את ריח הניחוח [בראשית ה', כ"א] בדרך הזה. זהו שנראה לנו בענין סידור הלחם בבית השם. והרמב"ם זכרונם לברכה כתב [מורד נבוכים ח"ג פמ"ה] וזה לשונו, אבל השלחן והיות הלחם עליו תמיד לא אדע לו סיבה, ואיני יודע לאי זה דבר אייחס אותו עד היום:

בפ' לחם הפנים ביום השבת יערכנו. והוא עדות כי השפע יורד בשבת על כל ימי המעשה וכי השפע יורד מבהמ"ק לכל המקומות וכי בני"ש שנבחרו נפשותיהם ממשיכים השפע לכל הברואים. לכן צוה הקב"ה שבנ"י יערכו י"ב לחם בשלחן הקודש. והענין הוא דכתי' לחם פנים לפני. דבאמת הקב"ה זן ומפרנס לכל הברואים. אבל יש כמה דברים וסיבות קרובות ורחוקות ויש מקבלין את פרנסותיהם בבחי' אחר כלאחר יד. ובנ"י רצה הקב"ה שיקבלו השפע פנים בפנים. והקב"ה נתן לבנ"י תורה ומצות שיזכו במעשיהם לקבל הצריך להם כמ"ש במ"א בשם מו"ז ז"ל בפ"י הפסוק לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו. שבנ"י יראו שהשפע פרנסה ירד מלמעלה בדרך ריח ניחוח כו'. לכן המצוה לסדר הלחם. וכפי הסדר שבנ"י מעריכין כך הוא בא מלמעלה. ובנ"י זכו לזה בכח התורה דכתי' פנים בפנים דיבר ה' עמכם. פי' ההנהגה לבנ"י היא בבחי' פנים בפנים. ואפי' עתה שחרב בהמ"ק מ"מ ע"י התורה יכולין למשוך השפע בקדושה. ואיתא במשנה ג' שאכלו על שלחן א' ואמרו עליו ד"ת כאילו אכלו משלחנו של מקום דכתי' זה השלחן אשר לפני ה'. א"כ ע"י התורה זוכין לבחי' לחם הפנים. שהוא פנימיות השפע. להיפוך מזבחי מתים בלי מקום שאין בו חיות פנימיות. וע"י שאמרו עליו ד"ת מקבלין שפע פנימיות. ופי' אמרו עליו הוא להיות התורה עיקר ועולה על השלחן כענין שאמרו תורתן קבע ומלאכתן עראי זו וזו נתקיימה בידן. שע"י שהתורה עיקר ממשיכין פנימיות גם בשפע הפרנסה כנ"ל:

בפרשת לחם הפנים ביום השבת יערכנו כו'. דכתיב לכו לחמו בלחמי להיות קבלת השפע מן השמים דבוקה בשורש העליון והוא פנימיות השפע. וכדאיתא בזוה"ק בענין יום השבת דאע"ג דלא ירד בו המן מ"מ כל ברכאין בשביעאה תליין ע"ש. וזה נק' לחם הפנים פנימיות הלחם כדכתי' לא על הלחם לבדו יחי' כו' מוצא פי ה' היא התורה. ורמז לדבר דכתי' התם פנים בפנים דבר ה'. והכא כ' לחם פנים. ושורש הלחם מן השמים שנשפע בש"ק על כל ימי המעשה בכח התורה הוא כפי הכנת בני"ש שניתן להם התורה. וכמו כן הרמז בלחם הפנים ביום השבת יערכנו. וכפי סידור הי"ב חלות שסידרו בני"ש ביום השבת כך נמשך השפע מן השמים. וכדכתי' כמים הפנים לפנים.

י. שו"ע או"ח | סימן קפ

[הלכה א] אין להסיר המפה והלחם עד אחר ברכת המזון:

משנה ברורה

אין להסיר - כדי שיהא ניכר לכל שמברכין להשי"ת על חסדו וטובו הגדול שהכין מזון לכל בריותיו, וגם דהברכה אינה שורה על דבר ריק אלא כשיש שם דבר כענין פך שמן של אלישע:

